

Ҳазиний

ТАСАДДУҚ, Ё РАСУЛУЛЛОҲ

СЎЗБОШИ

Кўхна ва бой бадиий адабиётимизнинг тадрижий давоми ва таркибий қисми сифатида XIX асрнинг иккинчи ярми ва асримиз бошларидаги Қўқон адабий муҳити халқимиз бадиий тафаккури тарихида муҳим босқич ҳисобланади. Бу даврда Қўқонда Писандий, Муҳий, Қорий, Нисбатий, Муқимий, Фурқат, Ерий, Мавлавий йўлдош, Зорий, Муҳаййир, Рожий, Ғурбат, Муҳсиний, Муҳаммад Ҳаким, Нанйирли, Нусрат, Тамкин, Тоиб, Котибий, Насимий, Шайдоий, Ножий каби ўнлаб истеъдодли шоирлар етишди.

Халқимизнинг машҳур, севиқли шоирларидан бири мавлоно Ҳазиний ҳам юқоридаги ижодкорлар даврасида ижод этди. Афсуским, шонринг муфассал таржимаи ҳолига эга эмасмиз. Унинг ҳаётига оид айрим лавҳалар мазкур зотнинг 80 ёшлик амакиваччаси Валихон Мастоновда сақланаётган 5 та мўтабар қўлёзма ҳужжатда, авлодлари ва айрим замондошлари хотирасида сақланиб қолган. Мазкур ҳужжатлардан иккитаси Ҳазиний аждодлари шажарасидир.

Ҳижрий 1287, милодий 1870 йилда тузилган шажарада шоирнинг ота томонидан Набирахожа эшон исми аждодининг йигирма олти насаб билан халифа Ҳазрат Алининг отаси Абдулмуталлибга етиб бориши қайд этилиб, ҳужжат 74 муҳр билан тасдиқланган. Иккинчи шажарада она томонидан пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссаломга уланиши кўрсатилган. Маълумотномага 22 та муҳр босилган. Шажаралардан маълум бўлишича Ҳазиний аждодларидан ўнлаб кишилар ўу даврининг машҳур олим ва шоирлари бўлишган.

Шоирнинг исми шарифи Зиёвуддин бўлиб, отасининг номи Каттахўжадир. Бўлажак шоир 1867 йил июнь ойида Фарғона вилоятининг Кенагас қишлоғида зиёли-деҳқон оиласида дунёга келади. У бошланғич маълумотни отасидан олган. Сўнг мутолаа йўли билан кўп билим ҳосил қилиб, фазлу, камолатга эришган. Ҳазиний деҳқончилик касби билан шуғулланган, Ҳозирги Бағдод туманидаги Чопдор қишлоғидаги кумлик ерларни ўзлаштирган, мевали дарахтлар эктириб, боғ яратган, катта ҳовуз қавлатган, тегирмон ва бошқа бинолар қурдирган.

Ҳазиний ижоди ҳақида укувчига маълум тасаввур берувчи «Баёзи Ҳазиний» [«Ҳазиний баёзи»] Тошкентда уч марта чоп этилган. Дастлаб ҳижрий 1328 милодий 1910 йилда Тошкент шаҳрида «Матбааи Ғуломий»да нашр этилган шеъринг мажмуасининг унвон варағида шундай дейилган: «Алҳамдулиллаҳ ва-л миннаки, ушбу китоби мустатоб [ёқимли] саодат интисоб [бахтиёрликка мансуб] бу овони файзиқиронда ва замони фархатнишонда шоири оташзабон, айни Ҳазиний тўра эшони Хўқандийнинг ашъорларидан хўшачинлик қилиб жамъ этилуб, сафҳаи ижодга намудор қилинди. Нечунким, алҳол ушбу хожанинг абётлари Фарғона ва Тошкент ва ғайри ерларга макбул ва марғубдур. Бинобарин, таъб ва тамсилиға кўшиш қилинуб, ном кўюлди «Баёзи Ҳазиний» маа ашъори ғарибаи шуаро Дигар ва абёти ҳаводиси зилзилаи Андижон деб. Мунинг шарифа саъи балиғ кўргузгон фақирул ҳақир, тожири кутуб Мирзо Аҳмад бинни Мирзо Карим маҳрум».

«Баёзи Ҳазиний» ҳижрий 1329 (милодий 1911) йилда шоирнинг янги шеърлари билан бойитилиб иккинчи марта нашр этилди. Учинчи марта мазкур баёз ҳижрий 1331 (милодий 1913) йилда Тошкентда, О. А. Порцев матбаасида босилди.

Машҳур ҳофизимиз мулла Тўйчихон Тошмуҳаммадхон ўғлининг қўшиқларидан тузилган «Армуғони Ҳислат» (Тошканд, «матбааи Ғуломий», 1912 йил) баёзига Ҳазинийнинг «Ё Ҳаёт ан-набий» радиқли ғазалига Камий ва мазкур баёз котиби Сирожиддин маҳдум Шавкатнинг боғлаган мухаммаслари, «Кел» радиқли ғазалига Ҳислат боғлаган мухаммас киритилган. Аввалги икки мухаммаснинг «Хўқандча хониш» оҳангида, кейингисининг «Дилхирож» куйида айтилиши уқтирилган.

«Баёз» маа «Гулшани ашъор» (Тошканд, 1913 йил) баёзига шоирнинг ғазали ва мухаммаси киритилган. Тошкандда нашр этилган «Маҳбубул-маҳбуб» баёзига ҳам Фарғона музофотидан етишган

шоирлар асарлари қаторида Ҳазинийнинг Ҳамза мухаммас боғлаган ғазали ва Амоний Арабонийнинг шоирнинг «Кошки» радифли ғазалига боғлаган мухаммаси киритилган.

Шоир авлодларининг таъкидлашларича, Ҳазиний ўз шеърларики жамлаб девон тузган. Кейинчалик бу девон шоирнинг катта ўғли Амакихонда сақланган. 30-йиллар охиридаги қатоғон пайтида Амакихонни эшонликда айблаб, уйини тинтув қилиб, отасининг девони олиб кетилган, ўзини қамашган. Бу нодир девонни излаш ҳозирга қадар натижа бергани йўқ.

Таассуфларким, улуғ кадриятларимиздан саналмиш ўтмиш адабиётимизга синфий, партиявий нуқтаи назардан қаралган вақтларда, кўҳна ва бой адабиётимизининг кўплаб намояндалари сунъий равишда «илғор» ва «реакцион» гуруҳларга бўлиб, ноҳолис баҳоланди... Туркий халқларнинг фахри, файласуф шоир, мутафаккир «султонул орифин» (орифлар султони), «қутби миллат ваддин» («миллат ва диннинг қутби») Хўжа Яссавий ҳазратдан тортиб бу зоти бобаракотнинг издошлари Сўфи Оллоёр, Мажзуби Намангоний, Қорий, Муҳйи, Азимий, Жалолий, Ҳазиний Хўқандий каби ўнлаб шоирларимизнинг пурҳикмат асарларидан халқимиз яқин йилларгача маҳрум бўлиб келди.

Минг шукрим, мустақиллик ва озодлик шарофати туфайли ўтмиш маданий-адабий меросимизни холис ўрганиш, бор ҳақиқатни айтиш имкониятига эга бўлдик.

Ҳазиний анъанавий ишқий ғазаллар ёзиш билан бирга тасаввуф руҳида ҳам асарлар ёзган. Унинг ижодий хазиначисининг маълум бир қисмини Қуръон оятлари ҳамда Муҳаммад алайҳиссалом ҳадисларига даъват қилувчи асарлар ташкил қиладики, бу хусусият шоирга исломий нуқтаи назардан ҳам алоҳида эътибор кўрсатилмоғини тақозо этади.

Биз ушбу тўпламга Ҳазинийнинг ҳар учала тошбосма баёздан, Фафур Фулом номидаги Фарғона вилояти музейи жамғармасидаги 45, 4312-рақамли қўлёзма баёзлардан ва бошқа манбаалардан 961 мисрадан иборат 49 та шеърини аниқлаб, киритдик. Тўплам анъанавий девон тартибида тузилдики, ниятимиз китобхон мутоаласини равонлаштириш эди. Албатта, ушбу мажмуа дастлабки тажриба бўлганлиги учун айрим нуқсонлардан холи бўлмаслиги табиийдир. Бунинг учун узр сўраб, тўплам ҳақидаги фикр-мулоҳазаларингизни мамнуният билан қабул этишимизни билдирамиз.

Аҳмад МАДАМИНОВ,
филология фанлари номзоди

ҒАЗАЛЛАР

Жаҳони бевафодин охири бир кун кетар бордур,
Бу дунё бир работ, ҳар ким қўнуб бир-бир ўтар бордур.

Ишонма боғу роғинг, молу мулку тахту бахтингга,
Қуёшдин ибрат олғил, турмайпн охир ботар бордур.

Агар минг йил умр кўрсанг, жаҳонга подшо бўлсанг,
Бўлуб хоки мазаллат, гўр аросида ётар бордур.

Ибодат айлағил тангриға доим, ухламай тунлар,
Имонингни саломат элтгали неча хатар бордур.

Иигитлик даврини сургил, қариб тоат қилурсан деб,
Савобингга худо муҳтож эмас, деб ўргатар бордур.

Ҳазиний, бандалиқда, бас юурсан беҳабар, ғофил,
«Кироман котибайн»ким хайру шаррингни битар бордур.

* * *

Истаса ҳар ким худони, кўнгли вайрондин топар,
Тун сахарларда ва ё ул чашми гирёндин топар.

Л айли Мажнундин хабар олмоқни қилса муддао,
Ошиқи саргаштани оҳ ила афғондин топар.

Кетти Байтуллоға Адҳам тахту бахтидин кечиб,
Жомайи пашминасин саҳрода чўпондин топар.

Юсуфим деб йиғлар эрди, байтул-ахзонда мудом,
Яъқуб ўғлини сўраб гар Мисри султондин топар.

Оқилу донода йўқтур заррача айшу хузур,
Бу жаҳон нашъу намосин сўрса, нодондин топар.

Сухбати Ҳизри набини қилса ҳар ким орзу,
Мисли ул Мусо Калимдек оби ҳайвондин топар.

Ёр васли қуфлини гар истаса мифтоҳини,
Жустужў қилса киши, албатта ҳижрондин топар.

Мисли ул Вайсул-Қаран чўлларда тутмишман ватан,
Истаса ҳар ким Ҳазинийни регистондин топар.

* * *

Сано айтиб худоға андалиб сўйи чаман йиғлар,
Қаерда жойи махфий бўлса, ул айлаб ватан йиғлар.

Жудо бўлса кишиким Юсуфидин пири Канъондек,

Фирок ўтиға ўртаб, сокини байтул-ҳазан йиғлар.

Жаҳондин кетти Яҳё гирядин тўхтатмайин кўзни,
Биёбонда мисоли ҳақни деб, Вайсул-Қаран йиғлар.

Ризо бўлса ўшал Айюби собирдек балосига,
Адо айлаб вужудин кирмга, мажруҳ бадан йиғлар.

Ки «Ва-л ябку касиран» маънисини ўйлаган одам
Ҳаёти ичра кулмай, барчадин тарки ватан йиғлар.

Яратган холикидин ўзгасини суймаса ҳар ким,
Худодин ҳарна келса, мисли ул дашти миҳан йиғлар.

Тирикликда, Ҳазиний, ҳар киши фикрини қилмабдур,
Агар ўлса, ани ҳолиға гўр ичра кафан йиғлар.

* * *

Неча доноларни нодон айлади ишқи мажоз,
Ёрни кўйида сарсон айлади ишқи мажоз.

Ҳар киши Мажнун бўлуб, Лайлини гар қилса талаб,
Масканин дашту биёбон айлади ишқи мажоз.

Теша урди Қўҳкан Ширинни ҳажрида мудом,
Ваъдаи васлида бежон айлади ишқи мажоз.

Тоҳири ғурбаткашида ўлди Зухро кўйида,
Ёри рухсорин қизил қон айлади ишқи мажоз.

Шайхи Санъондек дилини бўйниға зуннор осиб,
Ҳукми тарсобача хукбон айлади ишқи мажоз.

Юсуфим деб йиғлатиб Яъқубни қирқ йилғача,
Манзилини байтул-аҳгон айлади ишқи мажоз.

Ҳосил этмасдин Зулайҳо матлабин жононидин,
Охири зиндони бўҳтон айлади ишқи мажоз.

Эй Ҳазиний, мавлавий Жомий билан Ҳамдамни кўр,
Ул Хусайн Мирзони туғён айлади ишқи мажоз.

* * *

Гунаҳга тавба айлаб, эмди тоат қилмасам бўлмас,
Хатою маъсиятларга надомат қилмасам бўлмас.

Абас ўтти йигитлик, сад дариғо, беҳабарликда,
Ғаниматдур, тирикликда ибодат қилмасам бўлмас.

На юз бирла борурмиз тухфасиз ҳақ қошиға фардо,

Ҳаётим борича эмди, ибодат қилмасам бўлмас.

Сулуким — Қодирия, раҳбаримдур пири пироним,
Саҳарлар зикри оллоҳуни одат қилмасам бўлмас.

Юруб нафсим учун шул вақтқача, тоатни тарк эттим,
Қаноат шаҳрига бориб, тижорат дилмасам бўлмас.

фужуру фиску исёним халойиқлар аро шуҳрат,
Мадина, Маккатуллони зиёрат қилмасам бўлмас.

Эгосиз ит каби умрум ўтубдур дарбадарликда,
Ҳазиний ихтиёри эмди, ҳижрат қилмаеам бўлмас.

* * *

Кимда дард йўқтур, билинг, ҳаргиз давони истамас,
Кўрса Лукмонни агар, андин шифони истамас.

Тушса ҳар кимни дилига заррае ишқ ўтидин,
Тарк эта-р хою ҳавас, ғайр аз худони истамас.

Ҳақ расулнинг пайравида бўлмаса, уммат деманг,
Рўзи маҳшарда шафоат Мустафони истамас.

Адлига забт айлади вақти халофатда Умар,
«Жомиъ ал-Қуръон» ўшал кони ҳаёни истамас.

Ул Алишери худо Дулдулсувори лофато,
Шаҳсувори арсаи Хайбаркушони истамас.

Ҳақ канизн эрдилар, Заҳро ўшал олийнасаб,
Мустафони қизлари Хайруннисони истамас.

Бул Ҳазиний кўнглида ихлоси ул майхонадин,
Дўзах ўтига ушандоғ мубталони истамас.

* * *

Ўйласам, маҳбубима оламда жонон ўхшамас,
Жаннат ичра хуру ғулмон, балки ризвон ўхшамас.

Бир ажаб маъшуқае монанди йўқтур, беназир,
Эҳтимоли бор, Юсуфдин бўлак жон ўхшамас.

Ул замонлар чашми Мажнун бирла кўрмас Лайлини,
Зарра тушса ишқ, кўз ёшига борон ўхшамас.

Ҳар нечук дарду аламдин ёр савдоси муҳол,
Марҳами ёрин висоли, бошқа дармон ўхшамас.

Муסיқий минқори кумри, андалиб савтин нетай,

Нола қилса нағмайи Довуди хушвон ўхшамас.

Найларам, дарду алам тортмоқдин ўзга чора йўқ,
То Ҳазиний, топмасам васфини, девон ўхшамас.

* * *

Қаю жонлик жаҳонга келса, охир ўлмайин қолмас,
Тирикликда халойиқ бир-бири каддини билмас.

Ажаб мотамсаро дунё эрур, поёни йуқ, билсам
Ки, сан дунёга мағрур ўлмағил, ҳаргиз вафо қилмас.

Аёғинг остига боқғил, ҳамма ер ичра пинҳондур,
Манам шундек бўлурман, деб сани парвойинга келмас.

Лаҳад ичра ётурсан, ёзу қиш ўтгонини билмай,
Уғул-қйз, ёру дўстинг бир келиб сандин хабар олмас.

Сан ўлган сўнг ҳама фарзандларинг молингни олғайлар,
Сани ҳолинг нечук кечгай қаро ерда, булар билмас.

Улум ёшу қари, шоҳу гадоларга баробардур,
Билинг, жон олғучи элни назарга заррача илмас.

Бу беш кунлик умрға жою манзил ҳам керакмасдур,
Улумни ўйлаган одам бу дунёга назар солмас.

Жаҳаннам оташини, гўр азобин ўйлаган одам
Сиротул-муствақимдин ўтмагунча йиғлагай, кулмас.

Ҳазиний, охиратга ҳар киши имон билан борса,
Ушал ерда ани сан англағил, ўлган била ўлмас.

* * *

Бу ўгар дунёга, дўстлар, боғу бўстонинг ғалат,
Барчани ташлаб кетарсан, кўшқу айвонинг ғалат.

Ҳар киши дунёга келди, охири бир кун кетар,
Тоат этмай доимо беҳуда юргонинг ғалат.

Уйлагилким, кеттилар деб жумлаи хешу табор,
Бир куни сан ҳам кетарсан, мунда тургонинг ғалат.

Англағил, шоҳу гадоларга баробардур ўлум,
Қил сафар асбобини, беҳуда юргонинг ғалат.

Тўша олмасдин борур бўлсанг худони олдиға,
Тухфа келтурдингму, деб сўргонда армонинг ғалат.

Эй Ҳазиний, бу насиҳатга киши солса қулоқ,

Муддаийлар санга айтур, ҳарна айғонинг ғалат.

* * *

Кўйди ҳам кўксум аро юз минг жафоларни фирок,
Ажратиб биздин яна кўп ошноларни фирок.

Водариғо, ҳасрато, кетти ҳама аҳбоблар,
Ҳам жудо этти яна хеш-ақраболарни фирок.

Лоф уруб, олам — мани мулкум, деган шахлар қани?
Кўймагай охир, билинг, шоҳу гадоларни фирок.

Дардиға топмай даво, кетти Фалотундек ҳаким,
Олди ер кўйинга кўп ақли расоларни фирок.

Аҳмади Мухтор кеттилар жаҳондин, дўстлар,
Юз йигирма тўрт минг ҳам авлиёларни фирок.

Шоҳ бўл, хоҳи гадо, дунё вафо қилмас санго,
Барчамизни кўймагай ҳам раҳнамоларни фирок.

Эй ёронлар, билсангиз, дунё эрур қўхна работ,
Хотун, эркак кўймагай ҳам ёш балоларни фирок.

Хонақода ўлтуруб зикр айлаган шайхлар қани?
Жонини олди, билинг, кўп авлиёларни фирок.

Нақди умрингни дилингга олгуча тоатда бўл,
Эй Ҳазиний, айтасан зикру саноларни фирок.

* * *

Байтул-аҳзоним сори Юсуф каби зебоча кел,
Сабзаларни яшнатиб, гулзор аро раъноча кел.

Мисли Мажнундек биёбонларда юрсам оҳ уруб,
Ҳоли зоримни кўруб, лутф айлабон Лайлоча кел.

Остонинг ёстониб ётсам, ўшал Вомиқ каби,
Чун тағофул айламай, ҳар дамда бир Узроча кел.

Ҳам чунон Фарҳод каби тоғларни кезсам неча йил,
Мисли Ширин қўлида бир ханжари бурроча кел.

Эҳтиёт айлаб ўзинг, эл кўзидин пинҳон қилиб,
Билмасун ул шум рақиблар, қилмайин ифшоча кел.

Хоҳ қишлоқ, хоҳ шаҳарда, майли, юрсанг тўффилик,
Кечаси коқул солиб, базм айлашиб, дурроча кел.

* * *

Қоматингни кўрсатиб, ёр этдингу раҳм этмадинг,
Ман ғарибга суҳбатинг бор этдингу раҳм этмадинг.

Ваъдалар айлаб дединг, доим санго айлай вафо,
Аҳду паймон синдуруб, хор этдингу раҳм этмадинг.

Дилдаги ҳасратларимни айтмоқа ҳамдард йўқ,
Манга мунча жабр ила кор этдингу раҳм этмадинг.

Ибтидоий кўрганимда илтифот этмай, яна
Чулғамоқға анкабут, тор этдингу раҳм этмадинг.

Неча муддат ошноликни бажо айлаб, яна
Эмдиликда на сабаб? Зор этдингу раҳм этмадинг.

Дор айлаб Мансури Халлождек остурмоқа,
Бу жудолик риштасин, дор этдингу раҳм этмадинг.

Нуқтадонлар токи билсун деб Ҳазиний ҳасратин,
Аҳли дониш масканин, тор этдингу раҳм этмадинг.

* * *

Товус каби маҳваш, мастона хиромон қил,
Рафторинг аро жилванг эт, барчани ҳайрон қил.

Васлингни умидида юрсун ҳама қон йиғлаб,
Ҳар ваъдае васлингга фурқат ила ҳижрон қил.

Хавф ила фароғат йўқ, ўйлаб, ўйима етмай,
Арзимни баёни айлай, бу мушкилим осон қил.

Ул қадди ниҳол узра зебо ики норингдин
Ким, онинг талабгори, жононингга эҳсон қил.

Ноз ила тағофулни тарк эт, бу Ҳазинийға,
Бир кеча висолингга, хо, бир, ука, меҳмон қил.

* * *

Халилдек оташи Намрудга кирсам, ўлса гулзорим,
Ҳимоят анлағай холик, ўзи бўлса харидорим.

Чиқибон куҳи Турга, «раббано» деб ман садо қилсам,
Нидойи «лантаро»никим манго еткур Сатторим.

Бошимға арра қўйса. Зикриёни зикрини айтсам,
Худоға маъкул ўлғайму мани бу феълу атворим.

Ушал Яҳё каби чўллар аро оху наво қилсам,
Эгамни дарғаҳига манзур ўлғайму мани зорим?

Вужудимға тушуб қуртлар ўшал Айюби собирдек,
Қазосиға ризо бўлсам, манго раҳм этса Гаффорим.

Кечибор тахту бахтимдин ўшал Иброҳим Адҳамдек,
Чақиргайму гадоликка қиёмат кун талабгорим?

Фироқи Лайли бирлан йиғласам монанди Мажнундек,
Келиб ҳолимни сўрганму ўшал кун жодуваш ёрим?

Илоҳо, Мустафони ҳурматидин кеч гуноҳимни,
Ҳазиний осийман, авф эт, хатога кетса гуфторим.

* * *

Мани мажнун ҳамиша ёр учун хунобалар юттум,
Бўлуб оворалар, дилдор учун хунобалар юттум.

Фироқида ўтуб умрум, муяссар бўлмади асло,
Ҳама меҳнатларим бекор учун хунобалар юттум.

Бўлуб Мажнунга монанд, дашту саҳрода чекиб ғурбат,
Висоли Лайлиға ман зор учун хунобалар юттум.

Қалам ёзган экан, рўзи азалда манга кулфатни
Ки тақдири азалда, ёр учун хунобалар юттум.

Машоимға етушмас бўйи роҳат, турфа ҳайронман
Иложин топмайин, ҳайрон учун хунобалар юттум.

Бу оламға келиб, бир лаҳза хуррам бўлмади кўнглум,
Фалакни кулфати бисёр учун хунобалар юттум.

Ғаму ҳасратларимни фош этай деб, эй биродарлар,
Ҳазиний, бир неча ашъор учун хунобалар юттум.

* * *

Хонқизу Чимёнда ҳоло Тожи бирла Тожихон,
Балки олам нчра танҳо Тожи бирла Тожихон.

Ул Қаровултепалик, Хонқиз ҳоло маскани,
Жўра ул кўзиға уқо, Тожи бирла Тожихон.

Лаблари лаъли Бадахшон, тишлари дурри Адан,
Хуштакаллумликда гўё Тожи бирла Тожихон.

Қудрати билан мусаввир, улки чекмиш сувратин,
Дилраболар ичра барно Тожи бирла Тожихон.

Бир ажаб маҳбубае, маъшуқалардин беназир,
Бўлмағай ёр мунч"а зебо, Тожи бирла Тожихон.

Кўрса зоҳидлар агар, тақво яқосин чок этиб,
Солгуси бошига савдо Тожи бирла Тожихон.

Қошларин кўрган киши айлар гумон янги ҳилол,
Охубарра, чашми шаҳло Тожи бирла Тожихон.

Иқлими Фарғона Зухродин топармиш тарбият,
Бул сабаб ҳамтоси Зухро, Тожи бирла Тожихон.

Ота бирлан онаси ким, қайда деса жойингиз,
Бўлиси Оқилға фуқро Тожи.бирла Тожихон.

Дилраболар суҳбатин топтум, адувсиз топмадим,
Бул Ҳазинни қилди шайдо Тожи бирла Тожихон.

* * *

Қадримга етмас бир неча нодон,
Айлар жафолар бизларга чандон.

Вола бўлубман гулдек юзига,
Мисоли булбул қилурман афғон.

Лозим эмасму бизларга шафқат,
Арзимни айтай, ёримни кўргон.

Додимга етсун ул шўҳи золим,
Бошига тушсун, гар бўлса осон.

О.ҳим тутуни оламини тутгай,
Гар келса раҳминг, чиқмай туруб жон.

Шод айлағайму суйган қулини?
Бўлгай рақиблар ер бирла яқсон.

Хам бўлди қаддм ҳасрат юкидин,
Бир йўқламайдур кулфатга солгон.

Эл ичра бўлдум мажнуни беҳуд,
Куйдургай оҳим дашту биёбон.

Нодонлиғимдин домиға туштум,
Ҳазиний янглиғ борму адашгон.

* * *

Жаҳонда ман каби дўстлар, залилу хор бўлғайму,
Бу ғам гирдобида мандек дили афгор бўлғайму.

Давом ҳасрат аро қолган, яна ҳар кечаю кундуз,
Бу олам ичра мандек кўзлари хунбор бўлғайму.

Ман эмди қайси бир дардимни элга айлайин изҳор,
Туганмас дардга қолган бир манингдек зор бўлғайму,

Чунон ғамбодадурман, бир дам орому қарорим йўқ,
Бу кўнгул овлағудек бир дили хушёр бўлғайму.

Фалак бошимга солди юз туман жабру жафоларни,
Қани, шул вақтларда соҳиби асрор бўлғайму.

Дилим бўлди хароб, ҳар лаҳза ғам ҳам изтироблардин,
Юрогим ғилу ғашдин йўқ қилурга ёр бўлғайму.

Агар ёдимга тушсақим, бўлурман мисли Мажнундек
Ки, бир Лайли ғамида ман каби бир хор бўлғайму.

Қилурман тун-сахарлар тўти янглиғ оху афғонлар,
Юзум чун заъфарон янглиғ ҳамиша зор бўлғайму.

Худовандо, Ҳазинийнинг гуноҳин мағфират айлаб
Ки, дохил жаннати «ин тахтақ ал-анҳор» бўлғайму.

Сиз ани одам деманг, кўнглида ҳиммат бўлмаса,
Балки имони хатарлик, анда ғайрат бўлмаса.

Кимки.қоҳилдур, билинг, ҳамду санода хордур,
Мўъмини содиқ эмас ул, танда журъат бўлмаса.

Қони бўлса қатра найсон гар, садаф дурр бўлғуси,
Бадниҳоде қолгуси, анда қаноат бўлмаса.

Ҳотами Той кофир эрди, куймади дўзахда, бил,
Куйдурур эрди эгам, анда саховат бўлмаса?

Фоний дунёдин лаҳадга дастхоли бормагил,
На қилур холиқ сани, тухфанг ибодат бўлмаса?

\
Жон берар вақтида шайтондин ўзинг қил эҳтиёт,
Бандалик номинг ғалат, имон саломат бўлмаса?

Халқ аро расво бўлубман деб, Ҳазиний, ғам ема,
Етмагай ҳеч ким саломатга, маломат бўлмаса?

* * *

Ҳижрон ўтиға бағрим сўзона тонг отқунча,
Уртаб юрагим, жисмим бирёна тонг отқунча.

Ман Вомиқ-у Узро — сан, васлингга етолмасдин
Ҳар кеча қарорғоҳим остона тонг отқунча.

Раҳм айла бу ҳолимға, эй кўзлари хуморим,

Ҳажрингда бу кўнгуллар вайрона тонг отқунча,

Ҳеч кимға деёлмасман бу арз ила ҳолимни,
Қонға жигарим тўлди гирёна тонг отқунча.

Хилватда агар кўрсам, сиррпмни баён айлаб,
Сан бирла бўлай анда ҳамхона тонг отқунча.

Ахшомда жамолингни шамъини мунаввар қил,
Айтай санга ҳолимни, парвона тонг отқунча.

Найлайки, иложим йўқ, ҳар кўчада йиғларман,
Тор ўлди Ҳазинийға Фарғона тонг отқунча.

* * *

Эй банда, худо йўлида тоатни унутма,
Рўзу шабу ҳар лаҳза, ибодатни унутма.

Жон борича излаб, туну кун ҳақни ризосин,
Албатта, биродар, бу насихатни унутма.

Бу фоний жаҳон айшиға мағрур бўлубсан,
Дийдори худо бирла у жаннатни унутма.

Минг йил яшасанг, охири бир кун ўладурсан,
Охир бўласан, хоки мазаллатдга унутма.

Ҳеч кимға вафо қилмади, дунёни билурсан,
Санго келадургон у кун, навбатни унутма.

Эй одамийзод, аслингу наслинг сани туфроқ,
Ялғуз ётар бирла қиёматни унутма.

Шукр айла, Ҳазиний, сани оламға келтурди,
Инъоми худо, ризқ ила неъматни унутма.

* * *

Умидим шул қиёматда, шафоат осий умматга,
Ушал рўзи аломатда, шафоат осий умматга.

Лаҳаддин бош кўтаргай, аввалину охирин ул кун,
Турар барча надоматда, шафоат осий умматга.

Ҳама гўр бошида йиғлаб, кафан бўйнида ўлтургай,
Ошиб ваҳми ниҳоятда, шафоат осий умматга.

Малоик одам ўғлини сўрар сахройи маҳшарга,
Турарлар анда ҳасратда, шафоат осий умматга.

Тарозуға солиб аъмолимизни, анда кўрсатгай,

Қолиб ваҳму хижолатда, шафоат осий умматга.

Худо қози бўлуб, сўрсаки биздин неку бадликни,
Туруб тахти адолатда, шафоат осий умматга.

Ҳазиний, шукр қилса ҳар киши, Аҳмадга умматдур,
Ҳажим аҳли шақоватда, шафоат осий умматга.

* * *

Худони ёди бирла йиғлагил шому саҳарларда,
Яқонгни чок этиб, сан йиғлагил шому саҳарларда.

Фиғон айлаб, гуноҳинг ваҳмидин кўрқуб, надомат қил,
Алам ўтига бағринг доғлагил шому саҳарларда.

Аё толиб, ўзингни ташлагил ҳақни ризосиға,
Риёзат пўтасини боғлагил шому саҳарларда.
Аё, эй беҳабар одам, ўлумни ёд қшшассан,
Кетиб хешу таборинг, ўйлагил шому саҳарларда.

Сирот ул-мустақим отлиғ йўлунгда бир хатар бордур,
Утарни, эй биродар, кўзлагил шому саҳарларда.

Ҳаҳаннамни азобидин ўзингни кутқарай десанг,
Тилингни маъсиятдин сақлагил шому саҳарларда.

Ики олам муродиға етай деб орзу қилсанг,
Ҳазиний, роҳи Бағдод кўзлагил шому саҳарларда.

* * *

Мисли Мажнуи Лайлидек девона бўлсам кошки,
Ер учун олам аро афсона бўлсам кошки.

Дайр аро пири муғон, ман телбага сунса шароб,
Боданўшини, соқини майхона бўлсам кошки.

Жоми ваҳдатда муҳаббат шарбатидин нўш этиб,
Маст ўлуб. идрокдин бегона бўлсам кошки.

Шиблийдек рақс айласам ҳар кўчаю бозор аро,
Ишқ ўтига ўртаниб бирёна бўлсам кошки.

Мулку ашёдин кечиб кетсам, ёронлар, бенишон,
Эл кўзидин бир йўли пинҳона бўлсам кошки.

Заррача қилса тажалли, тангри дийдорин кўрўб,
Тоқат этмай Турдек сўзона бўлсам кошки.

Кимки дарёи муҳаббатға чўмар, ғаввосдур,
Ман, Ҳазиний толиби дурдона бўлсам кошки.

* * *

Ул шўхи ситамгарлар ҳажрида адо қилди,
Ҳасрат юкини ортти. қаддимни дуто қилди.

Муғбача шаробидин бир коса тўло ичтнм,
Аввалда қилиб беҳуд, ақлимни кўто қилди.

Шиблийни кўринг, дўстлар, нўш этти шаробидин,
Боши қизишиб, ул дам рақс ила симо қилди.

Май ичсалар ошиқлар, зоҳид қиладур таъна,
Мансур каби орифга юз жавру жафо қилди.

Ишқ лашкари қасд этса, ҳолингни хароб айлар,
Адҳам каби шахларни охирда гадо қилди.

Ут айла вужудингни ишқида самандардек,
Шамъ мавжиға парвона жонини фидо қилди.

Раҳм этмади Юсуфга, Канъонда наби эрди,
Байтул-ҳазан этмоқға Юсуфни жудо қилди.

Илмингга ҳаво қилма, тоатга бино қўйма,
Кўрдингму такаббурни, Шайтонни сиво қилди.

Бир боқиши-ла маҳваш, қалбимға назар солди,
Сайқал берибон дилни, кўнглумни сафо қилди.

Ботинда ўлуб эрдим, зоҳирда тирик аммо,
Исо келибон, Қум деб, ҳаққимға дуо қилди.

Дилхаста Ҳазиний, сан ҳар дамда фиғон этма,
Бошингга бу савдони албатта Худо қилди.

* * *

Вафо қилмас жаҳон бизгаки, ул одам ато ўтти,
Кўринг, икки жаҳонни сарвари ул Мустафо ўтти.

Кеча-кундуз расулulloҳни олдидин жудо бўлмас
Абу Бакру Умар, Уомон, Алийи Муртазо ўтти.

Улум чанголидин охир қутулмас жону жонварлар,
Нечукким, ул Ҳасан бирлан Ҳусайни Карбало ўтти.

Жаҳондин анбиёю авлиё йиғлаб кеча-кундуз,
Утурмиз, деб ўлумни ваҳми бирлан мубтало ўтти,

Улумни дастидин, дўстлар, юрак-бағрим кабоб ўлди,
Нечукким, келди навбат бизга, ул ота-ано ўтти.

Кўринг, бу «нтизору хастадил айлаб Ҳазинийни,
Юруб дер дарбадар доимки, умри бебаҳо ўтти.

* * *

Сиза жон фидо, ӛ ҳаёт аи-набий,
Қилай ман гадо, ӛ ҳаёт ан-набий.

Отингиз — Муҳаммад, расули худо
Ки, сиз Мустафо, ӛ ҳаёт ан-набий.

Ки, хайрул-башар, саййид ал-мурсалин,
Рисолатпано, ӛ ҳаёт ан-набий.

Мани осийни еткурур равзага
Қачон ул худо, ӛ ҳаёт ан-набий?

Тавоф айласам хонайи Каъбани,
Будур муддао, ӛ ҳаёт ан-набий.

Қолай «Жаннатул-Бақя» хокида ман
Ки, етса қазо, ӛ ҳаёт ан-набий.

Ҳама умматингиз умид айлашур
Ки, рўзи жазо, ӛ ҳаёт ан-набий.

Ҳазиний дуоси бўлурму қабул,
Бу ғарқи гуно, ӛ ҳаёт ан-набий?!

МУРАББАЪЛАР

* * *

Мустафога дунё вафо қилмади,
Зикриёга дунё вафо қилмади,
Анбиёга дунё вафо қилмади,
Авлиёга дунё вафо қилмади.

Абу Бакру Умар, Усмон, Алини,
Зухра бирлан Ҳасан, Ҳусайн ал валини,
Олди ажал барча мурсал-набини,
Муртазога дунё вафо қилмади.

Қаён кетти ўттуз уч минг саҳоба
Ким, юттилар ҳасрат бирла хуноба,
Дунё эрур бир работи хароба,
Раҳномага дунё вафо қилмади.

Ғавсул Аъзам авлиёлар раҳбари,
Ул Муҳаммад умм.атини ғамхори,-
Масиҳога жон бағишлар гуфтори,
Муттақога дунё вафо қилмади.

Тоҳирни кўр, Зухрога дил боғлади,
Ишқ ўтига юрак-бағрин доғлади,
Тиғ устида ўлмоқлигин чоғлади,
Ул шаҳлога дунё вафо қилмади.

Ул Мавлавий Жомий билан Ҳамдамим,
Мирзо Ҳусайн дер эрдилар маҳрамим,
Баҳром айтур, дилу жон-Гуландомим,
Ҳазинийга дунё вафо қилмади.

* * *

Умид бирлан келибдурмиз остонага,
Назар солинг бағри куйган девонага,
Хонумону молу жондин бегонага,
Шоҳ Жалил, Подшоҳ пирим, мадад қилинг.

Фарғонанинг тарбияти сиздан эрмиш,
Ҳар ҳожатманд муродини тилаб келмиш,
Зиёратга келиб, бунда йиғлаб турмиш,
Шоҳ Жалил, Подшоҳ пирим, мадад қилинг.

Шафқат қилинг ҳар талабда келганларга,
Келолмайин бемор бўлуб ётганларга,
Назар солинг бир йўл келиб кетганларга,
Шоҳ Жалил, Подшоҳ пирим, мадад қилинг.

Ҳар ким келса ихлос бирлан, навмид кетмас,

Умидим кўп, шу бандага гуноҳ битмас,
Иншооллоҳ, икки дунё хор анламас,
Шоҳ Жалил, Подшоҳ пирим, мадад қилинг.

Ўз исмингиз халқ ичинда Шоҳ Жалил,
Олиб келган сабза барги бизга қалил,
Езиб келган рисолагиз бизга далил,
Шоҳ Жалил, Подшоҳ пирим, мадад қилинг.

Бобонгиздур Мадинада ҳақ Мустафо,
Муттақонгиз Усмон каби кони ҳаё,
Ҳазинийдур ғуломингиз ожиз гадо,
Шоҳ Жалил, Подшоҳ пирим, мадад қилинг.

* * *

Олам аро ёздинг ани шуҳратин
Санга яқин кимки тутса миллатин
Сан суярсан бешак ани умматин,
Раҳматингдин бизни раҳо қилмағил.

Абу Бакру Умар, Усмон, Алини,
Соқий эттинг кавсарингга Алини,
Бизга раҳбар қилдинг шундоғ набини,
Ҳурматидин бизга жазо қилмағил.

Ҳасан-Ҳусайн, Хайруннисо ҳурмати,
Бандам дегил, кулл анбиё ҳурмати,
Авлиёи аҳли ризо ҳурмати,
Ҳазинийга фардо жазо қилмағил.

Бир ёр учун тонгла расво қилмағил,
Шармандаи рўзи жазо қилмағил,
Номасиях, воҳасрато қилмағил,
Тонгла сафи қавми тарсо қилмағил.

Мустафони бизга қилдинг паямбар,
Шафқатлари биз осийга баробар,
Умматларга пушту паноҳи маҳшар,
Расулингни биздин жудо қилмағил,

МУҲАММАСЛАР

* * *

Икки оламда эрурсиз осийларга раҳнамо,
Раҳматан-лил-оламин, деб кўз тутар рўзи жазо,
Қабрингизда мавж уродур, раҳмати нури худо,
Ҳар киши қилса зиёрат, дардига топгай даво,
Равзайи покингга келдим, ۋе расули Мустафо.

Бир назар қилгил манго.Одам сафийни ҳурмати,
Ҳам Ҳалили босафо, Нуҳи набини ҳурмати,
Ҳам Абу Бакру Умар, Усмон, Алини ҳурмати,
Юз йигирма тўрт минг ўтган набини ҳурмати,
Равзайи покингга келдим, ۋе расули Мустафо.

Танда-жисмимда имон, шоиста қилгил тавбага,
Ул умид бирлан бориб бошимни урсам равзага,
Ҳазрати Одам дуоси бўлди мақбул Каъбага,
Улмасидин бул Ҳазинийким, борибдур Бақяга,
Равзайи покингга келдим, ۋе расули Мустафо.

* * *

Вой, хор ўлди шариат, динимиз бўлди ғариб,
Бу нечук турфа аломат, динимиз бўлди ғариб,
Е яқиндурму қиёмат? Динимиз бўлди ғариб,
Кўп ривож олди шарорат, динимиз бўлди ғариб,
Барчадин кетти адолат, динимиз бўлди ғариб.

Тавба денглар, эй биродарлар, туруб шому сабо,
Айлашиб зору тазарруълар, тиланг ҳақдин пано,
Доимо тоат-ибодатда бўлуб, айланг дуо,
Шояд этса раҳм раббим подшоҳ, бизлар гадо,
Журм этиб, қилмай надомат, динимиз бўлди ғариб.

Хонақода зикрп ҳақ монеъ, шарорат ошкор,
Барча нокаслар ҳукуматда сайнддур, хожа хор,
Кимда дунё бўлса, ҳоло халқ ичра эътибор,
Олиму шайхи замон хилватда йиғлар зор-зор,
Жории бўлмасднн тариқат, динимиз бўлди ғариб.

Яхшиларга сабр қилмақдин бўлак йўқтур илож,
Бу на мушкулдур, мусулмонлар берур мушрикка бож,
Турмайин Фарғона ичра эмди, Байтуллога қоч,
Журм этиб, қилмай надомат, динимиз бўлди ғариб,

Ҳар қаёнда бўлса, доноларни ҳоло бағри қон,
Бу фалак рафтори каж дастидин айларлар фиғон,
Кўл якода, тавба деб айланг .яна пиру жавон,
Бехабар турма, Ҳазиний, анқарнб охир замон,
Водариғо, бу на ҳик.мат, динимиз бўлди ғариб.

* * *

Мубталолар ноласини тун саҳар, ёрим, эшит,
Кечалар ҳажринг биланким айлаган зорим эшнт,
Ман нисор айлай йўлингда йўқ ила борим, эшит,
Мисли Санъон боғлагон бўйнымда зуннорим, эшит,
Ҳасратингда йиғларам доим шаби торим, эшит.

Ёш тўкарман кўзларимдин Нухни тўфонидек,
Мисли Яҳёдек биёбонда Шуайб чўпонидек,
Юсуфим деб йиғласам чун Яъқуби Қанъонийдек,
Аввалида кул бўлуб, оҳир Миср султонидек
Бир калоба иф билан бўлган харидорим, эшит.

Зикриёдек ҳақ қазосиға ризо бўлсаммукин,
Мисли Мусодек худойимға наво қилсаммукин,
Балки Жиржисдек адувлар дастида ўлсаммукин,
Неча ўлтургон билан ўлмай, тирик турсаммукин,
Шаҳрму хоил, шаҳидин тортгон озорим эшит.

Чилла ўлтурсам наҳангни батнида Юнусдек,
Улмайин жаннатга кирсам ман ўшал Идрисдек,
Шоҳ бўлсам оламда Искандару Ковусдек,
Интизор этсам Сулаймонға яна Билқисдек,
Осаф ибни Бурхиё келгунча хумморим, эшит.
Ул Сафиюллоҳдек, ё раббано, деб йиғласам,
Ҳазрати Айюбдек ҳакнн ризосин кўзласам,
Ё Ҳадилуллоҳдек ўғлумни қурбон айласам,
Мустафодек Маккадин чиқсам, Мадина кўзласам,
Бу Ҳазиний турмоқа бу ерда ночорим, эшит.

* * *

Баҳакки Одаму Ҳавво, худоё, динга қувват бер,
Аё, Саттори беҳамто, худоё, динга қувват бер,
Туфайли Идрису Мусо, худоё, динга қувват бер,
Эрусан кодири якто, худоё, динга қувват бер
Ки, барча сирридин огоҳ, худоё, динга қувват бер.

Мусаллат айладинг Нуҳи набини қавмига тўфон,
Нигнн бердинг Сулаймонға, жаҳонда айладинг султон,
Ғазаб қилдингки, бўлди Лут қавми лаҳзада яксон
Ки, ҳарна айламоқлик қудратингни олдида осон,
Узингсан холиқи ашё, худоё, динга қувват бер.

Баҳакки Юсуфу Яъқуби нобино туфайлидин,
Ушал Айюби доно, Зикриё, Яҳё туфайлидин,
Дуони мустажаб этгил раСулulloҳ туфайлидин,
Қазоға розилик берган Забихуллоҳ туфайлидин
Ки, ё раб, ҳурмати Исо, худоё, динга қувват бер.

Карам айлаб, наҳангни батнида Юнусға жо бердинг
Ки, қирқ кун қудратинг бирла қанотдин ғизо бердинг,
Халилнн душ.маниға пашшаедин кўп жазо бердинг,
Ғазабни шуъласи жўш урди, қавмига бало бердинг,
Муродим шулки, маъбудо, худоё, динга қувват бер.

Шафиъ қилдим тамоми руҳи поки анбиёларни,
Жаҳонда аввалу охирда ўтган авлиёларни,
Ҳабибинг умматимиз, ҳурматидин кеч гуноларни
Ки, раҳмат этгучи Раҳмон, қабул қилғил дуоларни,
Ҳазиний арзи шул санго, худоё, дина қувват бер.

* * *

Ул шариат мазҳари рўйи ғубор ўлди, дариг,
Кетти ҳоло равнақи ислом, хор ўлди, дариг,
Қозилар ҳукми, ажаб, безътибор ўлди, дариг,
Зикри ҳақ монё, шарорат ошкор, ўлди, дариг,
Яхшиларга тургади Фарғона тор ўлди, дариг.

Кимни имони қавий бўлса, ўшал ҳижрат қилур,
Ул Мадина шаҳрига борсам, дебон ният қилур,
Равзайи пайғамбаримни олдида хизмат қилур,
Зиндалиқда ўлмайин ул жойини жаннат қилур,
Баъзига бормас баҳона равзага ўлди, дариг.

Марду зан, ёшу қарида қолмади шарму ҳаё,
Бу сабабдин бошимизга ёғилур турлук бало,
Ким эрур соҳибҳукумат, шевадур анго ғизо,
Бебизоат хордур, иззатда ҳоло ағниё,
Баъзилар дунё учун диндин гузор ўлди, дариг.

Динимиз бўлди ғариб, бу халқ ҳоло беҳабар,
«Кўп аломатлар бўлуб ўтгай»,— деди,— хайрул-башав
Ким, ҳадиси Мустафо чун «Қулли явминдур батар»,
Деб эди, «Умматларим дунё учун динин сотар»,
Пул учун мушриклар мўъмин қарор ўлди, дариг.

Тавба денглар, эй биродарлар, туруб шому саҳар,
Қўл очиб қилсанг дуо, бергай худо динга зафар,
На аломат, на қиёмат, неча йўл куйди қамар,
Турма бу ерда, Ҳазиний, равзага қилғил сафар,
Анқариб Дажжол хар узра сувор ўлди, дариг.

* * *

Тийра дилимни равшанисиз, рўшно келинг,
Афтодаларни сўргали бир, ошно, келинг,
Ҳоли табоҳнинг қошиға мушқилкушо келинг,
Ғурбаткашида куллара, эй дилкушо, келинг,
Вақти иёдатин сўраб, кулбам кушо, келинг,

Ман ташнаман висолинга, сан, ёр, қайдасан?
Кўнгулдаги дарду ғаминг ағёрга айтасан,
Утлик шаробини бериб куйдурса, қайтасан?
Гурбаткашида куллара, эй дилкушо, келинг,
Вақти иёдатин сўраб, кулбам кушо, келинг.

Сабру қарорим қолмади, йўлингда кўз тутуб,
Умрум ичинда доимо ишқинг билан ўтуб,
Тиғи ситамларинг мани жонимға қасд этуб,
Гурбаткашида куллара, эй дилкушо, келинг,
Вақти иёдатин сўраб, кулбам кушо, келинг.

Зарра тараҳҳум этмадинг, эй шўхи пурситам,
Рўзи азалда ёзмиши чун котиби қалам,
Йўқламасанг Ҳазинийни, юз дарду минг алам,
Гурбаткашида куллара. эй дилкушо, келинг,
Вақти иёдатин сўраб, кулбам кушо, келинг.

* * *

Оч йўлум, ё раб, Мадина сорига қўйсам қадам,
Равзайи дўстунг тавофини манга қилғил карам,
ХужраГш Аҳмадни умматга қилибсан мухтарам,
Орзу айлаб, ҳамиша йиғласам ман дам-бадам,
Кўрмайин ўлсам, кетар кўксум аро минг дарду ғам.

Аввало қилсам ирода, сидқу ихлосим тузиб,
Айшу ишратлар билан ҳою ҳаваслардин безиб,
Бу жаҳон нашъу намосндин тақи кўнгул узиб,
Ул ҳабибинг ишқида дашт.у биёбоклар кезиб,
Мисли ўлганлар кабк айлай вужудимни адам.

Хорлик тортсам биёбонлар аро Адҳам каби
Ким, мадақорим бўлуб, йўл бошласа руҳи наби,
Ул Абу Бакру Умар, Усмон, мадад қилса Али,
Рўсиях, шарманда уммат, кел, деса ҳазрат мани,
Жумла армоним кетиб, кўксумда қолмасдур алам.

Аввало йўлга қадам қўйғонда эҳром боғлайин,
Тавбалар айлаб гуноҳимға. пушаймон айлайин,
Ҳаж қилиб. Мино бориб турганда чандон йиғлайин,
Муздалифдин тош отиб, иблисни бағрин доғлайин,
Ул «Ҳажар асвад» зиёротин қилиб, кирсам ҳарам.

Улмайин етсам, Мадинага бориб, анда қолай,
То ҳаётим борича йиғлаб юриб хизмат қидай,
Ҳар куни марқадларини гирдидин минг ўргулай,
Гар қазо етса, Ҳазиний, остонингда ўлай,
«Жаннатул-бақя» заминидин насиб этса эгам.

* * *

Еронлар, айтайин арзимки, ҳайрон қилди Раҳмонжон,
Мани доғи билан ҳар жойда сарсон қилди Раҳмонжон,
Фироқ ўти билан бағримни бирён қилди Раҳмонжон,
Мани ақлу хушим олиб, паришон қилди Раҳмонжон,
Шу дам бизни, биродар, чашмн гирён қилди Раҳмонжон.

Тарахҳум қилки, маҳбуби худойимни вафоснга,
Ушандоғ Мустафони уммати бахти қаросига,
Иложим топмадим ҳар дам юрогимни яросига,
Борурман қайға эмди, дўстлар, дардим давосига,
Яро бўлғон юрогимни қаро қон қилди Раҳмонжон.

Худовандо, мани қарога мубтало қилдинг,
Ушандоғ нозанинга на сабабдин ошно қилдинг,
Аввалда ошно айлабки, охирда жудо қилдинг,
Висолига етурмай, бул мани мотамсаро қилдинг,
Кўнгулни шахрини буздики, вайрон қилди Раҳмонжон.

Кўйингда хаста кул, бу чашми гирёнингга раҳм этгил,
Йўлингга кеча-кундуз нола қилғонингга раҳм этгил,
Қизил гул ғунчасидек ранги сўлғонингга раҳм этгил,
Фироқингда ўлуб, юз минг тирилгонингга раҳм этгил,
Ҳазинийга жафоларники чандон қилди Раҳмонжон.

* * *

Кимки ҳаққа бандадур, фармонидин айрилмасун,
Кеча-кундуз тоатн субҳонидин айрилмасун,
Барча мўъмин раҳмати раҳмонидин айрилмасун,
Пайрави Аҳдам — шафот конидин айрилмасун,
Жон берарда гавҳари имонидин айрилмасун.

Ҳақ таоло деди дўстим тун-сахар бедорни,
Ваъда қилди онлара жаннат ила дийдорни,
Ҳақ суяр, қилса саховат банда ҳарна борин,
Раҳматндин бенасиб этгай чу дилозории,
Тонгла роҳат истаган эҳсонидин айрилмасун.

Бу жаҳонға ким келибдур, бўлмасун бахти қаро,
Ушбу иллатга кншини қилмасун ҳақ мубтало,
Бу касал ҳаргиз тузолмас, доруси йўқ, бедаво,
Суд йўқ, кўкднн тушиб Исо анго қилса дуо,
Раҳмати ҳақ доимо инсонидин айрилмасун.

Одам ўғлиға ажал келгунча юргай беҳабар,
Охиратни ўйламас, кўнгяида йўқ ҳавфу хатар,
Моли дунёни йнғуштурган билан ташлаб кетар,
То киёмат тонги отқунча ҳамон гўрда ётар,
Ҳасрато бирла ўтуб, хандонидин айрилмасун.

Еру дўсту ақраболардин жудо қилган фироқ,
Ҳасрату андуҳ илан қаддим дуто қилган фироқ,

Барчани хоки мазаллат ичра жо қилган фироқ,
Бир-биридин ажратиб соҳибазо қилган фироқ,
Бу Ҳазиний, доимо суигонидин айрилмасун.

* * *

Назар сол осий умматга, тасаддук, ё расулуллоҳ,
Ҳамиша кори ғафлатга, тасаддук, ё расулуллоҳ,
Мани бошланг ҳидоятга, тасаддук, ё расулуллоҳ,
Ушал маҳшарда жаннатга, тасаддук, ё расулуллоҳ,
Солинг дарейи раҳматга, тасаддук, ё расулуллоҳ.

Йиғилса аввалу охир ўшал сахройимаҳшарга,
Халойиқ эргашурлар барчаси ҳодию раҳбарга,
Тараҳхум қил ўш-ал соат бизнингдек осий, музтарга,
Борурмиз барча ташна сув тилаб соқийи кавсарга,
Берар аҳли саодатга, тасаддук, ё расулуллоҳ.

Худо қози бўлуб, тонгла гуноҳимни ҳисоб этгай,
«Ҳама бандам мани қошимға келсун!» деб хитоб этгай,
Муҳаммадга кимиким уммат эрмастур, азоб этгай,
Ушал кунни кишиким, ўйласа доим, савоб этгай,
Етар уммат шарофатга, тасаддук, ё расулуллоҳ.

Лаҳаддин бош кўтарганда ҳама воҳасрато дерлар,
Қиёмат шиддатидинким ҳама вовайлато, дерлар,
Ҳама умматларинг йиғлаб яна ё Мустафо, дерлар,
Муҳаммад саждага бошин қўйиб, воуммато, дерлар,
Қолур уммат хижолатга, тасаддук, ё расулуллоҳ.

Тарозуға солур аъмол элини ул қиёматда,
Гуноҳидин савоби кўп эса, албатта роҳатда,
Биҳишт ичра кирар, хуру қусур бирлан фароғатда,
Ҳазиний осий уммат, сақлагил ҳифзу ҳимоятда,
Қилай жонимни ҳазратга тасаддук, ё расулуллоҳ.

* * *

Ақраболар фурқатинда танда жоним ўртади,
Балки бу жонимдин ортуқ устихоним ўртади,
Бу жигар-бағрим куюб, рағларда қоним ўртади,
Чун фироқу ҳажрида руҳи равоним ўртади,
Сабр этиб, ман оҳ уруб эрдим, забоним ўртади.

Бу жаҳони фонийдин ўтти ёронлар, водариғ,
Жондин ортуқ бир неча пиру жавонлар, водариғ,
Ёру дўсту ҳамнишин, хурду калонлар, вбдариғ,
Кетти қавм ила қариндош ҳам эронлар, водариғ,
Анбиёлар ҳажрида оху фиғоним ўртади.

Ман алардин айрилиб, эй дўстлар, девонаман,
Ақлу хушу фаҳм ила идрокдин бегонаман,

Нолаю фарёд қилиб, ман, найлайн, афсонаман,
Бир ўзумдек аҳли дардни топмайин ҳайронаман,
Ииғласам, айб айламанглар, хонумоним ўртади.

Бу фалакни кору бори, ўйласам, жаврў жафо,
Кулли жонликларга, фикр эт, қилмади ҳаргиз вафо,
Мисли йўл остида қолган кнмсага мотамсаро,
Бу работи қўхнага дил боғламоқ айни хато,
Бузди умримни фалак, андак забоним ўртади.

Еру дўсту акраболардин жудо қилган фироқ,
Жондин ортуқ ошнолардин жудо қилган фироқ,
Ошно, бетоналардин ҳам жудо қилган, фироқ,
Ажратиб хешу таборлардин жудо қилган фироқ,
Найлайнн, ҳажрида ман, руҳи равоним ўртади.

Бу фалакни жабридин ҳеч ерга етмас ҳасратим,
Шод бўлмай бир нафас, кундин фузун қабзиятим,
Дарду меҳнат ҳаминшиндур, ҳам жаҳолат улфатим,
Қўҳи ғам, дард ичра, найлайким, букулди қоматим,
Эй Ҳазиний, қайғулик. найлай, жаҳоним ўртади.

* * *

Фикр бирла айлагил шафқат ўлумдин илгари,
Дарггҳпга айлагил хизмат ўлумдин илгари,
Журм этгоннингга қил ҳасрат ўлумдин илгари,
Рўзу шаб тангрига қил тоат ўлумдин илгари,
Манзилингни айлагил жаннат ўлумдин илгари.

Жон амонатдур жасад ичра, ғанимат — зиндалиқ,
Тангрига пургирия бўлгил, бўлмагил кўп хандалиқ,
Рўзи маҳшарда шақоват халқ аро шармандалиқ,
Ҳақ таолога қилинглари зиндалиқда бандалиқ,
Елга дининг бермагил — ғафлат, ўлумдин илгари.

Эй биродар, ҳар киши вақти сахар бедордур,
Ҳақ таоло, бил, ўшандоғ бандасига ёрдур,
Тоатимиз дилга жаннат билан дийдордур,
Ҳақ таолони ризоси санга кўп даркордур,
Ҳақ сани бандам деса, давлат, ўлумдин илгари.

Бу ўлум ҳақ барчэмизга, ўйлагил, эй ошно,
Бил, назар қилгил, қаён кети! тамоми анбиё,
Бир нафас қўймас жаҳон ичра, агар етса қазо.
Ҳасрато.бирла кетарсан, мулку ашё бевафо,
Ол ғўристонга бориб ибрат ўлумдин илгари.

Пирга қўл бер бориёзат, кетмайинн остонадин,
Пир мисоли шамъи равшан, ибрат ол парвонадин,
Ёди ҳақ бирла бўлуб, сақла тнлинг афсонадин,
Кет, Ҳазиний, равзайи Аҳмадга сан Фарғонадин,

Дам ғанимат, айлагил ҳижрат ўлумдин илгари.

* * *

Қулли ашёни эгам қудрат билан бор айлади,
Бандаларга бир неча сунъини изҳор айлади,
Баъзини гумроҳ этиб, баъзини ҳушёр айлади,
Неча мурсаллар этиб, мушрикни инкор айлади,
Кимки ким имони йўқтур, доҳили нор айлади.

Одам ўғлин ер юзига нечасин султон этиб,
Давру даврон сурдириб, кўнгулларин хандон этиб,
Бу ўлумдин беҳабар юрди алар, жавлон этиб,
Тахту бахтиини ажал бир кун ани вайрон этиб,
Барчасин хоки мазаллатга гирифтор айлади.

Баъзисин қилди ғаний, бир нечани қилди ғариб,
Дасти кўтоҳлик билан доим алар ғамга қариб,
Бул жаҳондин ўттилар жавру жафоларни кўриб,
Мунда йиғлаб ўтгучи роҳат кўрар анда, бориб,
Бул жаҳонда яхшиларни барисин хор айлади.

Ким ғариб бўлса агар, кўнглида кўп андуҳу ғам,
Доимо элдин етар онларга ҳам жавру ситам
Ким, жароҳатдур юроги бариси, кўрса алам,
Бу фалакдин бошига кулфат етодур дам-бадам,
Котиби қудрат ани ғурбат билан ёр айлади.

Аксари одамга фарзанд бермади ҳаргиз худо,
Баъзига бергонини қўймай яна олди қазо,
Она бирлаотасин қон йиғлатиб, қилди жудо,
Ушбу иллатга кишини қилмасин ҳеч мубтало,
Эй Ҳазиний, баъзини фарзанд учун зор айлади.

То етим бўлмай киши, билмас атони қадрини,
Жону дилда тарбият қилғон анони қадрини,
Билмагай ҳеч ким ако бирлан укони қадрини,
Бир неча хешу табору ақрабони қадрини,
Ажрагай-билгай ако бирлан укони қадрини.

Тандурустлик лаззатин бемор бўлганлар билур,
Кўп ётиб, фарзандлариға хор бўлганлар билур,
Боши ёстикда ётиб афгор бўлганлар билур,
Парчае нон қадрини кўп зор бўлганлар билур,
Қимки ман-манликда, билмайдур ғизони қадрини.

Дўсту душман, ҳар киши, бегона, хоҳи ошно,
Қочқуси бошинга мушқил тушса, сандин бевафо,
Сан учун ул бевафо улфат қилурму жон фидо,
Дўст қадрии билмагай, бошиға .тушмасдин бало,
Қарию аъмо бўлуб, билгай асони қадрини.

Қўлда молинг борида бегоналардин ёр кўп,
Давлатинг кетса агар, дилдордин ағёр кўп,
Ҳам қадимий ҳамнишинлардин санго озор кўп,
Сухбатингдин ихтироз айлаб яна безор кўп,
Мардуми Фарғона билгай ағниёни қадрини.

Бул жаҳонда баъзиларни айлади тирноққа зор,
Баъзиларга холиқим фарзанд берди бешумор,
Баъзини қилди азиз, бир нечаларни қилди хор,
Ҳарна қилса холиқим, шукр айлагил лайли нахор,
Бил, Ҳазиний, сидқ ила шукри худони қадрини.

* * *

Имом ул дам туруб, йиғлаб, Илоҳим раббано, дейди,
Муни «Нахну қаемано»да манго ёзган худо, дейди,
Эшитинглар, билинглар бу сўзимни, эй ағо, дейди,
Бу ерни отини сўрсам бу дашти Қарбало, дейди,
Ҳусайн айди, азиз жоним бўлур мунда жудо, дейди.

Бу сўзни эшитиб, йиғлашти анда барча ёрони,
Эшитти элу авлоди, улуғ-кичик ҳам ўғлони,
Бу ер эрмиш, экандур одамани тўкулур қони,
Тонг отқунча йиғи бирлан дедилар, вой, эсиз жони,
Худоё, чорамиз йўқтур, бу дарда на даво? дейди.

Кўрушуб, йиғладилар дам-бадам бир-бирлари бирлан,
Ризолик тилашиб ҳар бирлари кўнгуллари бирлан,
Қачон парвони бор аҳлу аёл, ўғулларй бирлан,
Қиёмат шўршпи бўлди, ҳама ўз-ўзлари бирлан,
Гумон йўқтур, аё дўстлар, ҳама кори худо, дейди.

Ватандин айрилиб, эмди ғариблик йўлида қолдим,
Ишимиз ўнг келодур деб, валекин сўлида қолдим,
Имом учун, билинглар, Карбалони чўлида қолдим,
Азалда бу экан қисмат, Язидни қўлида қолдим,
Йиғи қилмоқ керак, дўстлар, ҳама кори худо, дейди.

Тонг отқунча аларни пшлари анда йнғн бўлди,
Йиғи бирлан тонг оттурдн, Ҳазиний, юзлари сўлди,
Ватандин айрилиб, барча юраклар ғуссага тўлди,
Қазоға рози бўлдилар, атодин илгари ўлди,
Ҳама ёронлари йиғлаб, Ҳусайи учун худо, дейди.

* * *

Эй ёронлар, ғам билан ман хору зор ўлдум, нетай,
Бўлмаин хуррам, жаҳонда дилфигор ўлдум, нетай,
Хаста, маҳзунликда қолдим, ошкор ўлдум, нетай,
Дард тортмоқликға, дўстлар, беқарор ўлдум, нетай,
Дилрабони кўрмоқа бўлдим хумор, ўлдум, нетай.

Мисли Мажнундек фироқи Лайлида овораман,
Қўҳқан янглиғ Ширинни ҳажрида дилпораман,
Остонинг ёстониб Вомиқ каби бечораман,
Ҳамчу Тохирким қазони дастида овораман,
Ёрни васлиға етмоқға ўлор ўлдум, нетай.

Ғамни зиндонида қолдим, бормикин манго нажот?
Шояд ул битгаймукин раҳм айлабон, хатти барот,
Чикмаин ўлсам, фано чоҳида чун топсам вафот,
Шоҳ Хусайндек ташна бўлсам, ичмаин оби Фрот,
Шамр малъун дастида коним тўкор ўлдум, нетай.

Бормукин дунёда ҳеч ким ман каби ғамга қариб,
Таҳ-батаҳ қондур юрогим, бир киши кўрса ёриб,
Хаста ҳолимни кўруб, раҳм этмади ҳозиқ табиб,
Дил яросини иложин қилмади марҳам кўйиб,
Ғусса бирлан оҳ уруб, жондин гузор ўлдум, нетай.

Мисли Адҳам тахту бахтим ташлабон кетсаммукин,
Тоғу чўлларни кезиб, байтул-ҳарам борсаммукин,
Мустафони равзасини ҳаж қилиб келсаммукин,
Остонинг ёстониб, ғафлат қилиб ётсаммукин,
Халқ аро расво, Ҳазиний, шармисор ўлдум, нетай.

МУСАДДАСЛАР

Ғамгузоре бул жаҳон, бир-бир кетарни ўйласун,
Юрмасун ялғуз, киши роҳи хатарни ўйласун,
Вақти етганда амонатни тутарни ўйласун,
Бул каро ер барчани бир-бир ютарни ўйласун,
Ҳасрато, вовайлато бирлан кетарни ўйласун,
Ҳар киши ер остида ялғуз ётарни ўйласун.

Моли дунёни йиғуштурган билан бир кун қолур,
Жон амонатдур кишига, охири бир кун олур,
Кўп халойиқ мол учун ўзини кулфатга солур,
Ҳар киши дунёга келди, билсангиз, охир ўлур,
Ҳасрато, вовайлато бирлан кетарни ўйласун,
Ҳар киши ер остида ялғуз ётарни ўйласун.

Анбиёю авлиёлар ўлмаин қолғони йўқ,
Қуллу нафсин зоиқатул-мавтни билғони йўқ,
Барча кетганлар бу дунёга тақи келғони йўқ,
Қайси соат жон берорини киши-билғони йўқ,
Ҳасрато, вовайлато бирлан кетарни ўйласун,
Ҳар киши ер остида ялғуз ётарни ўйласун.

Бандалик қилғил тирикликда, ғаниматдур нафас,
Кеча-кундуз йиғламокни, эй биродар, қилма бас,
Ушбу дунё ишлари, беҳудадур ҳою ҳавас,
Жон мисоли андалибдур, бу жасад мисли қафас,
Ҳасрато, вовайлато бирлан кетарни ўйласун,
Ҳар киши ер остида ялғуз ётарни ўйласун.

Ушбу дунёдин гузар қилди ўшал Одам ато,
Шиш пайғамбар ила Нуҳи наби, воҳасрато,
Ҳам яна Иброҳиму Исмоилу ҳам Зикриё,
Мустафо кетти, Ҳазиний йиғлади «во уммато»,
Ҳасрато, вовайлато бирлан кетарни ўйласун,
Ҳар киши ер остида ялғуз ётарни ўйласун.

* * *

Кўнгулни, эй биродар, боғлама дунёга, ҳижрат қил,
Тириклик, бил ғанимат, турмайин уқбога ҳижрат қил,
Бино қўйма иморат мулк ила ашёга, ҳижрат қил,
Кечиб, Фарғона мулкани бериб тарсога, ҳижрат қил,
Олиб аҳлу аёлинг, эмди Байтуллога ҳижрат қил,
Мадина — равзайи поки расулulloга ҳижрат қил,

Туганди эмди дунё, эй биродарлар, бўлинг огоҳ,
Дари тавба ёпилмай, кетма-санг ҳолингга вовайло,
Хуружи қолди эмди Маҳдию Дажжол ила Исо,
Олиб аҳлу аёлинг, эмди Байтуллога ҳижрат қил,
Мадина — равзайи поки расулulloга ҳижрат қил.

Ҳама шуғл айлади ҳоло зино бирлан шароратга,
Худога бандаман, дерлар бўюн сунмай ибодатга,
Керак ҳижрат қилиш пайғамбарим ётган вилоятга,
Яқин турмоқ учун етгай қиёматда шафоатга,
Олиб аҳлу аёлинг, эмди Байтуллога ҳижрат қил,
Мадина — равзайи поки расулуллога ҳижрат қил.

Сайду хожа, мулло, яхшиларга зарра ҳурмат йўқ,
Фақирларнинг дилида заррача сабру қаноат йўқ
Ки, устоз бирла шогирд ҳам муриддин пирга хизмат йўқ,
Нечук ҳикмат, Ҳазиний, хонзқолар ичра суҳбат йўқ,
Олиб аҳлу аёлинг, эмди Байтуллога ҳижрат қил,
Мадина—равзайи поки расулуллога ҳижрат қил.

* * *

Гуноҳимни, худоё, рўзи маҳшарда ҳисоб этма,
Жухуду габру тарсолар қаторида азоб этма,
Жаҳаннам оташиға куйдуруб, жисмим кабоб этма,
Санго қилдим тазарруъ, ноумид айлаб итоб этма,
Узинг раҳм айлагил, Фарғонани зери туроб этма,
Бу дорул-мулкни Тошканд, Андижон янглиғ хароб этма.

Туфайли ҳазрати Шоҳи Жалил — авлоди пайғамбар,
Абу Бакру Умар, Усмон, баҳаққи соқийи кавсар,
Шафиъ қилдим икки шахзодани, қаҳр этмагил яксар,
Ғазаб қилғаймукин бизларни ҳам, чун барчамиз музтар,
Узинг раҳм айлагил, Фарғонани зери туроб этма,
Бу дорул-мулкни Тошканд, Андижон янглиғ хароб этма.

Ки, сандин кўркмайин бир неча одам ҳаддидин ошти,
Зироат ўрниға эл маъсиятлар тухмини сочти,
Гунаҳ дарёси мавж урди, жаҳон ичра тўлуб тошти,
Бало бошиға келгунча халойиқ турфа кўп шошти,
Узинг раҳм айлагил, Фарғонани зери туроб этма,
Бу дорул-мулкни Тошканд, Андижон янглиғ хароб этма.

Хатоси ҳаддин оштики, Лут қавмини ер ютти,
Ушал Нуҳи набини уммати тўфон била кетти,
Муҳаммад умматиға бу аломат феълидин етти,
Гуноҳи кўплигидин холнқим бу ерни тебратти,
Узинг раҳм айлагил, Фарғонани зери туроб этма,
Бу дорул-мулкни Тошканд, Андижон янглиғ хароб этма.

Кўруб мундоғ аломатни, ғанийларда саховат йўқ,
Фақирларни дилида заррача сабру қаноат йўқ,
Замона шайхларида холисанлиллаҳ ибодат йўқ,
Риё тоат қилур халқ ичра, хилватда риёзат йўқ,
Узинг раҳм айлагил, Фарғонани зери туроб этма,
Бу дорул-мулкин Тошканд, Андижон янглиғ хароб этма.

Яраттинг кулли ашёни ўзинг бир «коф»у «нун» бирлон
Ки, харна айламоқлиғ қудратингни олдида осон,
Ғазаб қилсанг, қилурсан барчасини ер била яксон
Ки, Саттор ул-уюб исминг, шафиъ этгим букун, Раҳмон,
Узинг раҳм айлагил, Фарғонани зери туроб этма,
Бу дорул-мулкни Тошканд, Андижон янглиғ хароб этма.

Ҳабибинг ҳурматидин умматин кечгил гуносини,
Узинг авф этмасанг, мушкул эрур қилгон хатосини,
Талаб қилгон гадога дарғахингдин муддаосини,
Худовано, қабул этгил Ҳазиний илтижосини,
Узинг раҳм айлагил, Фарғонани зери туроб этма,
Бу дорул-мулкни Тошканд, Андижон янглиғ хароб этма.

* * *

Бу фоний дунёдин жумла паямбар кетти, ким қолди,
Хусусан ул Муҳаммад тожи маҳшар кетти, ким қолди,
Шафоатхоҳимиз оламга сарвар кетти, ким қолди,
Абу Бакру Умар, Усмону Ҳайдар кетти, ким қолди,
Ҳасан бирла Хусайн хунин жигарлар кетти, ким қолди,
Ҳама лабташнага соқийи кавсар кетти, ким қолди.

Ҳамиша остони ҳазратимға бошини урган,
Туну кун хизмат айлаб, жону дилни ҳаққа топшурган,
Набийнони муборак юзларини доимо кўрган,
Рикоб ушлаб ғазода, Шоҳимардон ёнида турган,
Алини чоқари, дунёда Қанбар кетти, ким қолди,
Очибон боби Хайбар, шери сафдар кетти, ким қолди.

Кўринг Афлотуни оламни илмин айлаган тасхир,
Арасту бирла Сукроту Сулаймон — шоҳи оламгир,
Ҳазорон умр кўрган Золу Луқмон кетти бетаъхир,
Улумға қилмадилар шунча ҳикматлар била тадбир,
Доғи Нўширавон, Жамҳури Озар кетти, ким қолди,
Амир Ҳамза била неча диловар кетти, ким қолди.

Асар борму ўшал Нуҳи наби, Айюби донодин,
Худодин роз эшитган кўҳи Тур устида Мусодин,
Нафас таъсир қилгон мурдага Исо — Масиҳодин,
Жаҳон, оламга шухрат ҳазрати Юсуф, Зулайҳодин,
Ушал Одам ато, Ҳаввойн модар кетти, ким қолди,
Яна Рустам била Доро, Скандар кетти, ким қолди.

Ажал илгида кетти, қолмади ул шоҳи дин Адҳам,
Чин ошиқ эрдилар Фарҳоду Ширин, Лайли, Мажнун ҳам,
Адам бўлғай ахири ҳашр бўлса, ой била кун ҳам,
Валекин неку бадни қабр ичидин чикмағай ун ҳам,
Саҳоба тобеъин Султони Санжар кетти, ким қолди,
Жаҳон гулзоридин гул то санубар кетти, ким қолди.

Етиб дастн ани Урганжу Мавру токи Исфиҳон,

Олур божу хирож Чин, Шому Қобул токи Ҳиндистон,
Фарангу англис овозасидин қўрқушуб сўзон,
Қолурму бу жаҳон ичра ажални дастидин бир жон,
Шаҳаншоҳу салотин ҳафтқишвар кетти, ким қолди,
Бухоро мулкидин Султон Музаффар кетти, ким қолди.

Қачон Фарғонада хонлар элидин Маллахон ўлди,
Алардин сўнг қочиб баъзи, шариат, дин ямон ўлди,
Кўрингим, бир-бирини қатл этарға паҳлавон бўлди,
Ҳазиний, яхшилар тоқат қилолмай бенишон бўлди,
Алимкулдек баҳодур шоҳи лашкар кетти, ким қолди,
Шаҳодат орзусин этган аскар кетти, ким қолди.

ЛУҒАТ ВА ИЗОҲЛАР

- Анқариб** — яқин бўлиш
Адув — душман
Аъмо — кўзи ожиз, кўр
Аъмол — амаллар, ишлар
Ағниё — бонлар, бирлиги: ғанний
Байтул-ҳазан — ғам-ҳасрат уйи
Батн — қорин
Бақя — давоми, қолгани
Бebизоат — ҳеч нарсасиз, камбағал
Бетаъхир — тўхтамай
Бeҳамто — ягона, якка, ўхшаши йўқ
Ва-л ябқу касиран — кўп йиғласин [арабча]
Габр — оташпараст, мажусий
Гису — ўрилган соч, кокил
Дажжол — охир замонда пайдо бўладиган алдоқчи, фирибгар шахснинг номи
Дайр—1] бутхона, 2] майхона
Диловар — ботир, қахрамон
Дорул-мулк— мамлакатнинг марказий шахри, пойтахт
Дуго — эғилган, букилган
Жаҳим—жаҳаннам, дўзах
Жоми ваҳдат — яккаю ягона худо
Жомиъ ал-Қуръон — Қуръонни жамловчи
Журм — гуноҳ.
Залил — хор, тубан, паст
Зери туроб — тупроқнинг таги
Зуннор — насронийлар, зардуштийлар белига боғлаб юрадиган ип [ғайри мусулмонлик белгиси]
Иёдат — беморни кўргани бориш, касалдан ҳол сўраш
Ифшо — ошкор қилиш, фoш қилиш
Ихтироз — сақланиш, ўзини четга олиш
Кавсар — биҳишт [жаннат]даги булоқнинг номи
Кироман котибайн — одамнинг елкасида ўтириб, унинг яхши ва ёмон ишларини ёзиб бoрувчи икки фариштага ишора
Коҳил — султ, танбал
«Коф»у «нун»— мазкур ҳарфлардан таркиб топган арабча «кун» [бўл] сўзига ишора
Кулли бани — ҳамма қавм, барча одамлар
«Кулли нафсин зоикатул-мавт» — ҳар бир жон [нафс] ўлим мазасини тортиб кўради [арабча]
Кўҳкан — Фарҳоднинг лақаби
Лайлу наҳор — кечаю кундуз.
Мазҳар— ошкор, намоён бўладиган жой
Марқад — мазор, қабр
Машом — димоғ, бурун
Маъсият — гуноҳкорлик
Маҳшар — қиёмат.
Минқор — қушнинг тумшуғи
Мифтоҳ — калит
Муддаий — даъво қилувчи
Музвар — мажбур бўлган, ночор, ноилож
Мусаллат — ғолиб бўлиш, енгил
Мустафо — 1) танланган; 2) Муҳаммад алайҳис-саломнинг лақабларидан бири
Муттако — суянчиқ

Мушкилкушо — мушкилларни ечувчи

Мушрик—1) худонинг яғналигига ишонмайдиган одам; 2) бутпараст

Муғбача— 1) майфурушлик дўконининг хизматкори, шогирди; 2) соқий

Муҳол — қийин, имкондан ташқари

Набийно — пайғамбаримиз (арабча)

Найсон — сурёний ойининг еттинчиси. Ривоятга кўра, гўё шу ойда ёкқан ёмғир қатраларидан садафда марварид йиғилади, апрель.

Нигин — узук, муҳрли узук

Нибино — кўзи ожиз

Оби ҳайвон — тириклик суви

Пайрав — издош

Пашмина— 1) жундан тўқилган мато. 2) чакмон

Пири Канъон — Юсуф алайҳис-саломнинг отаси Яъқуб алайҳис-саломга ишора

Пири муғон—1) зардуштий динининг пешвоси. 2) Майхона эгаси.

Пушту паноҳ — сунчиқ, ҳомий, мададкор

Пўта, фўта — белбоғ

Расул — пайғамбар, элчи

Расулulloҳ — оллоҳнинг элчиси, пайғамбар

Раҳзан — йўлтўсар, қароқчи

Раҳматан лил-оламин — бутун оламларга раҳмат қилиб... (арабча)

Раҳо қилмоқ — қутқармоқ

Риёзан — машаққат

Ризвон — саккиз бихиштнинг бири

Рикоб — узанги

Рисолатпаноҳ — элчилик, пайғамбарликнинг паноҳи, Муҳаммад алайҳиссаломнинг сифатларидан бири

Регистон— 1) кумлик жой, кумлоқ; 2) Фарғона вилояти Бағдод ноҳияси Чопдор қишлоғидаги жой

Рўшно — нур, ёруғлик

Савт—1) садо, овоз; 2) қамчи

Саййид ал-мурсалин — элчиларнинг сиййиди

Саттор—1) беркитувчи, яширувчи; 2) мажозий айбни беркитувчи, худонинг сифатларидан бири

Сафдар — ботир, жасур

Саҳоба — пайғамбар Муҳаммад алайҳис-саломнинг ҳамсуҳбатлари

Сиво — бошқа, бўлак: (мосиво — ҳамма нарсадан маҳрум)

Сиротул-мустақим — тўғри йўл

Симо—1) қўшиқ, хониш; 2) завқ-шавқ ҳолати

Табоҳ — хароб, вайрон

Тажалли—1) жилва қилиш, ошкор бўлиш, 2) илоҳий нур

Тараҳхум — раҳм қилиш

Тариқат —1) йўл, мазҳаб, 2) тасаввуф таълимоти бўйича ҳаққа етишиш йўлидаги иккинчи босқич.

Тасаддук — 1) садақа қилиш, яхшилик қилиш, 2) кечиритиш, гуноҳидан ўтиш

Тасхир — қўлга киритиш, забт этиш

Тағофул — билиб-билмасликка солиш

Тўша — озиқ-овқат, йўл озиги

Уқбо — охират, нариги дунё

Фужур — тўғри йўлдан озиш

Фузун — ортиқ, кўп

Ҳайр ила шарр — яхшилик билан ёмонлик

Ҳайрул-башар — 1) одамларнинг яхшиси, 2) Муҳаммад алайҳис-саломнинг лақабларидан бири

Халофат — халифалик, подшолик

Ҳатти барот — озодлик хати, халос бўлиш ҳужжати

Хукбон — тўнғиз боқувчи

Хуштакаллум — ширинсўз

Чокар — хизматкор
Шарорат — ёмонлик
Шафий қилмоқ — воситачи қилмоқ
Шақоват — бахтсизлик, қийинчилик
Шаҳодат— 1) гувоҳлик, 2) шаҳид бўлиш, қурбон бўлиш
Шойиста — лойиқ, муносиб
Эрон (эран) — эр, мард
Эҳром — ҳажга борувчилар киядиган оқ либос
Яксар— 1) танҳо, якка, 2) бирданига, дафъатан
Қабзият — қийинчилик, машаққат
Қавий — бақувват, кучли
Қалил — озгина
Қобизул арвоҳ — Азронл
Қонъ (қоний)— қаноат қилувчи, рози бўлувчи
Кум — Тур (арабча)
Ғамбода — ғамгин, ғам ютган
Ғайр — бошқа, бўлак; **ғайр аз худо** — худодан бошқа
Ғалат — нотўғри
Ғаний — бой, бадавлат
Ғизо — овқат озик
Ғилу ғаш — паришонхотирлик, ташвишланнш
Ғино — бойлик _
Ғулом — кул
Ғурбаткашида — ғарибликни кўрган, мусофирлик машаққатини тортган
Ҳажарул-асвод — Саудия Арабистонининг Макка шаҳридаги муқаддас қора тош
Ҳазорон (ҳазор) — минг
Дашир— 1) тўпланиш, йиғилиш, 2) қиёмат
Ҳафтқишвар - етти мамлакат
Ҳидоят — тўғри йўл кўрсатиш
Ҳижрат — кўчиш
Ҳифз— асраф, сақлаш
Ҳодий — тўғри йўл кўрсатувчи, раҳбар
Ҳозиқ — яхши билувчи, ўз ҳунарини яхши ўзлаштирган одам
Ҳотами Той - сахийлиги билан ном қозонган араб қабила бошлиқларидан бири.

ЖУҒРОФИЙ ВА КИШИ НОМЛАРИ

Адан—Яманнинг жанубида жойлашган шаҳар номи
Байтулло — Макка шаҳрида Каъба зиёратгоҳи
Бобил — Ироқдаги қадимий шаҳар. Вавилон
Жаннатул-Бақя — Саудия Арабистонининг Мадина шаҳридаги жой.
Мийно — Арабистондаги бир тоғ
Муздалифа — ҳажга борганлар Арофат тоғидан Мийнога қайтаётганда тўхтайдиган жой
Тур — Арабистондаги тоғ
Хайбар — Мадина билан Дамашқ ўртасидаги воҳа ва доvon номи; 628 йилда пайғамбар Муҳаммад алайҳис-салом забт қилган қалъа
Хонқиз, Чимён — Фарғона вилояти, Фарғона ноҳиясидаги қишлоқлар Қаровултепа — Фарғона вилояти, Бағдод ноҳиясидагн қишлоқ
Абу Бакр — пайғамбар Муҳаммад алайҳис-саломнинг энг яқин саҳобаларидан бири
Адҳам — машхур балхлик Иброҳим Адҳам, лақаби Абу Исҳоқ, 777 йилда вафот этган
Айноб — исломдан аввал ўтган пайғамбар, ҳамма азоб-укубатларга бардош бергани билан ном қозонган

Али — Муҳаммад алайҳис-саломнинг куёвлари

Алимкул — Қўқон хонининг саркардаси, чор аскарларига қарши курашда ҳалок бўлган

Арасту — таниқли юнон файласуфи Аристотель (эрамиздан аввалги 384—322- йиллар)

Билқис — Сулаймон пайғамбарнинг хотини

Вайсул Қаран — Шайх Увайс Қараний. Увайсия тариқатнинг асосчиси

Довуд — исломиятдан аввал ўтган пайғамбар. Сулаймон пайғамбарнинг отаси

Халилulloҳ — исломиятдан аввал ўтган Иброҳим пайғамбарнинг лақаби

Шиблий — машҳур шайх Абу Бакр Муҳаммад Жаъфар ибн Юнуснинг тахаллуси (861—945 йиллар)

Шоҳ Жалил — ривоятларга кўра, мазкур киши пайғамбаримиз авлодларидан бўлиб, мақбараси Фарона вилояти Бувайда ноҳиясидаги Пошшопирим қишлоғида жойлашган. Мазкур мақбара меъморчилик обидаси сифатида давлат муҳофазасига олинган.

Шуайб — исломиятдан аввал ўтган пайғамбар

Юнус — исломиятдан аввал ўтган пайғамбар

Юсуф — Яъқуб пайғамбарнинг ўғли